

lasciuam et imprudentiam pertinē.

Sed contra deus est clementior quolibet homine. sed homo nō imputat debitori in culpam si debitū reddat sibi ante tēpus. ergo multo minus deus. **R**ñsio dicendū. q̄ hic cōsideranda est intentio eius qui p̄uenit tēpus in matutinis dicendis vel ī quibuscūq; horis canonicis. si em̄ hoc facit p̄pter lasciuam ut sc̄z liberius et quietius sōs nolentis et voluptati vacet. non ē absq; peccato. si vero hoc facit p̄pter necessitatem licitarum et honestarū occupationum. puta si clericus ā magister debet videre lectōs suas de nocte vel p̄pter aliq̄d aliud huiusmodi. licite potest de sero dicere matutinas et in alijs horis canonicis tempus p̄uenire sicut etia; hoc in solemnib; fit ecclesijs. quia melius est deo vtrunq; reddere sc̄z et debitas laudes et alia honesta officia. q̄ q̄ p̄ vnū aliud īpediat.

Ad primum ergo dicendū. q̄ q̄ntum ad contractus et alia huiusmodi. dies incipit a media nocte. sed q̄ntum ad ecclesiasticū officium et solemnitatū celebritates incipit dies a vesp̄is. vnde si aliquis post dictas vesp̄as et cōpletorium dicat matutinas iam s̄ p̄tinet ad diem sequentem;

¶ Quodlibetū. vi.

Questio nostra circa tria d̄sabat. primo circa ea que pertinent ad naturam. secundo circa ea q̄ ad culpam et ad gratiam pertinent. tercio circa ea que pertinent ad gloriam et ad penā. Circa p̄mū q̄rebat p̄mo de pertinētibus ad naturā icreatā. sc̄do de pertinētibus ad naturā creatā. Circa naturā icreatā q̄rebat duo. p̄mo an senarij numerus s̄m quē omnes creature dicuntur perfecte sit creator vel creatura. secundo de ratiōni-

bus idealibus que sunt in mente diuina. vtrum per prius respiciāt exēplata sc̄z creaturas ratione sue singularitatis vel rōne nature specialis vel specificę; .i. .q.

Ad primum sic proceditur. Videtur q̄ p̄dictus numerus senarij sit creator. remota em̄ omni creatura. p̄fectō non remanet nisi in creatore. sed remota omni creatura facta in operibus sex dierum. remanet p̄fectio in numero senario. vnde dicit Augustinus quarto super Genesim ad litteram. si illa nō essent sc̄licet opera sex dierum. p̄fectus ille esset sc̄licet senarius. nisi autē ille p̄fectus esset. illa s̄m eum p̄fecta non forent. ergo senarij numerus est creator. Sed dicebatur q̄ Augustinus loquebatur de senario quantum ad ideam senarij que est in mente diuina. Sed contra. sicut remotis omnibus creaturis remanet p̄fectio in idea senarij. ita remanet idea lapidis in mente diuina. ergo in hoc non habet numerus senarius aliquā p̄minentiam ad lapidem. quod tñ videt esse contra August. intentionem.

¶ D̄r̄. q̄d est p̄manentior omni creatura. nō ē creatū sed creator. sed senarius nūc est p̄manētōr celo et terra q̄ tñ vident esse p̄manētissime creature. Dñ dicit August. iiii. sup Gen. ad l̄r̄az. Is facilius est celū et terram transire q̄ s̄m senariū nūc fabricata sūt. q̄ effici posse ut senarij nūc nō suis p̄tib; compleat. 8° senarij nūc nō ē creatura s̄ creator. **¶** S̄z cont̄. creatoris p̄fectō nō cōsistit ex aliq̄b; p̄tib;. nec ē in eo aliq̄d h̄ns p̄tes. s̄ sic dicit August. ī eodē li. Inueni; senariū nūc eē p̄fectū ea rōe. ut suis p̄tib; compleat. 8° senarius nō ē creator s̄ creatura. **¶** S̄z d̄r̄. q̄ s̄m Auicennā in sua meta. t̄plex ē alicuius cōsi-

deratio. vna put considerat^r s^m eē
q^d habet ī singularib⁹. sic nasa la-
pidis in hoc et in illo lapide. **A**lia
vero est cōsideratio alicuius nature
s^m esse suū intelligibile. sic natura
lapidis put est ī intellectu. **T**ercia
vero consideratō nature absoluta.
put abstrahit ab vtroq^{ue} esse. s^m
quā cōsiderationē cōsiderat^r natura
lapidis vel cuiuscūq^{ue} alteri⁹ rei ad
eaq^{ue} p se cōpetūt tali nature. **D**az
quidē cōsiderationū duę semp vni⁹
formiter eundem ordinē seruāt. p
or em est cōsideratio alicui⁹ nature
absoluta / q^{ue} consideratio eius s^m
esse q^d habet in singularib⁹. sed t^{er}-
cia cōsideratō nature que ē s^m esse
q^d habet in intellectu / nō semper
habz eūdē ordinē ad alias cōsidera-
tiones. cōsideratio em nature s^m
esse q^d habet in intellectu quā ac-
cipit a reb⁹ / sequit^r vtrāq^{ue} aliarū
cōsiderationū. hoc em ordinē scibi-
le p^{re}cedit scientiam / z sensibile se-
sum. sic mouēs motū et causa cau-
satū. sed consideratio nature s^m ef-
se q^d habz ī intellectu causate rez /
p^{re}cedit alias duas cōsiderationes.
cū em intellectu⁹ artificis / adinue-
nit aliquam formā artificiati / ipa
natura seu forma artificiati in se cō-
siderata / est posterior intellectu ar-
tificis. et p^{re}sequens etiā arca se-
sibilis que talē formā vel spēz hē.
Sic autē se habz intellectus artificis
ad artificiata / ita se habz intellectu⁹
diuin⁹ ad omnes creaturas. vnde
vniuscuiusq^{ue} nature create prima
cōsideratō ē s^m q^{ue} ē ī intellectu dīmo-
scda vero eius cōsideratio est ipius
nature absolute. tertia s^m q^{ue} ha-
bet esse ī reb⁹ ipsis. vel in mente ā-
gelica. quarta s^m esse q^d habet in
intellectu humano. **E**t idō **D**io. xi-
ca. de di. no. hūc ordinē assignat.
q^{ue} p^{ri}mo inter omnia est ipse substā-
tificatoz rez deus. postea vero ipsa
dona dei que creaturis exhibēt. et

vniuersaliter et p^{ar}ticulariter consi-
derata. vt per se pulcritudinem p
se vitam. quam dicit esse donuz ex
deo puenēs. z ipsam naturaz vi-
te. deinde ipsa p^{ar}ticipantia et vni-
saliter et particulariter considera-
ta que sunt res in quibus natura
esse habet. in his enim semper q^d
est p^{ri}us ē posterioruz ratio. z res
moto posteriori remanet p^{ri}us. et
non econuerso. **E**t inde est hoc q^{ue}
illud quod competit nature s^m ab-
solutam considerationē est ratio
quare competat nature alicui s^m
esse quod habet in singularibus.
et non econuerso. **D**eō em **S**or-
tes est rationalis quia homo ē ra-
tionalis. et non econuerso. **V**nde
dato q^{ue} **S**ortes et **P**lato nō eēnt /
adhuc nature humane rationa-
litas competeret. **S**imiliter et in-
tellectus diuinus est ratio nature
et absolute considerate et in singu-
laribus. et ipsa natura absolute
considerata et in singularibus est
ratio intellectus humani. z q^{ue} dā-
modo mensura ipsius. possunt g^o
verba **A**ugustini de senario mtel-
ligi dupliciter. **N**o modo vt per
senarium intelligatur ipsa natura
senarij absolute. cui p^{ri}mo et p se cō-
petit p^{er}fectō. que quidē est ratio p-
fectiois eaz que senariū p^{ar}ticipāt.
vñ remotis omnib⁹ que ī senario
p^{ar}ficiūt. adhuc p^{er}fectio. nature se-
narij competit. et hoc modo sena-
rius nominat naturam creatam.
Alio modo p^{er} intelligi senarius
s^m esse quod habet in intellectu
diuino. et sic eius p^{er}fectio est ratio
p^{er}fectiois ī creaturis iuēte que s^m
senarium sunt condite. quibus e-
tiam remotis / in p^{re}dicto senario
p^{er}fectio remaneret. **S**ic autē se-
narius non erit creatura. sed ratō
creature ī creatore / que est idea se-
narij. z idem s^m rem quod diuina
essentia. rōne tñ differēs. **A**d p^{er}

mum ergo dicendum: quod remotis omnibus creaturis que sunt perfecte in senario dicitur: non dicitur quod perfectio remaneat in senario numero: quasi senarius aliquod esse habeat in rerum natura: nulla creatura existens: sed quod remoto omni esse creato remaneat absoluta consideratio nature senarii: puta abstrahit a quolibet esse: et sic attribueret sibi perfectio sicut remotis omnibus singularibus hominibus adhuc remaneret rationalitas attribuibilis nature humane. **A**d secundum dicendum: quod sic in rebus creatis: quedam sunt magis communes: et quedam magis contracte: ita etiam rationes rerum in deo magis communium ad plura se extendunt: minus vero communium ad pauciora: quia unitas et multitudo sunt omnibus creaturis communia: ideo etiam potentialis ratio nulli ad omnes creaturas se extendit. Unde dicit Boetius in principio Arithmetice: Omnia quecumque a prima re nata constituta sunt: nullorum vel nulli ratione formata sunt: hoc enim fuit principale et commune generationis exemplar: lapidis quidem idea non se extendit ad omnes creaturas. Et ideo si senarius accipiatur per idea senarii: quantum ad hoc senarius eminentior erit lapide id est quasi idea lapidis: puta scilicet ad plura se extendit: et iterum puta perfectio competit senario secundum naturam senarii: non autem lapidi. **A**d tertium dicendum: quod non est intentio Augustini dicere quod si celum et terra transseant et cetera creature: quod senarius maneat secundum aliquod esse creatum: sed quia si omnes creature ab esse deficient: remanebit adhuc natura senarii: puta abstrahit a quolibet esse huiusmodi: quod ei perfectio competit: sic et natura humana manebit talis quod ei competit rationalitas. Ad id vero quod in contrarium obiicit dicendum: quod quamvis in deo

non possit esse aliquod huiusmodi partes tam perfecte esse in eo ratio huiusmodi partes et sic est in eo ratio senarii ex partibus constituti et ratio suarum partium; .ij. .q.

Hoc secundum sic procedit. Videtur quod idee que sunt in mente divina per prius respiciant res quantum ad naturam singularum: quasi quantum ad naturam speciei: quod sicut dicit Augustinus in libro .lxxxij. .q. idee sunt quedam forme vel rationes rerum stabiles: que divina intelligentia continentur: et cum ipse neque orientur neque intereant: secundum eas tamen formam dicitur omne quod oriri vel iteriri potest: et omne quod oritur et iterit: sed solum singulare est quod oritur et iterit: id est quod generatur et corrumpitur. 8° idee respiciunt singulare. **S**ed contra: cum idee sint forme exemplares: requiritur ad rationem idee assimilatio ideati ad ipsum: sed ideatum id est res creata magis assimilatur divino exemplari secundum formam a qua est ratio speciei: quasi secundum materiam que est in diuiduationis principium: ergo idea per prius respicit naturam speciei quasi singularitatem indiuidui.

Responsio dicendum: quod cum in mente divina sint omnium creaturarum forme exemplares que idee dicuntur: sicut in mente artificis forme artificiorum: hoc tamen est inter formas exemplares que sunt in mente divina: et in mente artificis creati. Creatus enim artifex agit ex pre-supposita materia: unde forme exemplares que sunt in mente eius: non sunt factive materie que est in diuiduationis principium: sed solius forme a qua est species artificiatum. Et ideo huiusmodi forme exemplares non respiciunt directe artificiatum quantum ad indiuiduum: sed quantum ad speciem solum. forme autem exemplares intellectus diuini sunt actiue toti rei siue quantum ad formam siue quantum ad materiam: et ideo respiciunt creas

turam non solū qñtū ad naturam speciei. sed etiā qñtū ad singularitatem indiuidui. p̄ prius tñ qñtū ad naturā speciei qđ ex hinc pt̄z. Exemplar em̄ est ad cuius imitationē fit aliquid. vñ ad rationem exemplaris requirit̄ qđ ip̄a assimilatio operis ad exemplar sit intēta ab agente. alias talis assimilatio casu accideret. et nō s̄m viā exemplaritatis. sic ergo in ratione exemplaris includit̄ intentio agētis. Ad hoc ergo p̄ prius exemplar respicit̄ quod agens primo intendit in ope. agens aut̄ quodlibz p̄cipue intendit in ope id quod perfectius est. natura aut̄ speciei perfectissimuz est in vtroq; indiuiduo. p̄ ip̄am em̄ duplex imperfectio p̄ficiat̄. imperfectio sc̄z materie que est singularitatis p̄ncipiū. que cū sit ī potentia ad formā speciei p̄ficiat̄. qñ naturā speciei cōsequit̄. et itēz imperfectō forme generalis que ita se habet ad differentias specificas in potentia vt materia ad formas. Nō species specialissima ē p̄mo d̄ intentione nature vt patet p̄ **A**ugustinū in sua meta. in p̄ncipio. Nō em̄ natura intendit generare p̄ncipaliter sorte. alias destructo sorte ordo et intentio nature p̄iret. ītendit aut̄ in sorte generare hominē. similiter nō intendit p̄ncipaliter gnare animal. alioqñ q̄sceret ei9 actō qñ ad naturā animal produxisset. cū tñ indiuiduo gnato p̄us compleat̄ natura animalis. q̄ natura hominis. vt patet in. xvj. d̄ animalibz. Nō aut̄ p̄9 ē hō q̄ hic hō. vñ exemplar qđ est in mēte d̄ma p̄mo naturā speciei respicit in q̄libet creatura. **A**d p̄mū ergo d̄d̄. qđ id qđ ē p̄mū in intētionē ē vltimū in executōne. vñ q̄uis natura p̄us itendat gnare hoīnez. p̄ prius tñ gnaf̄ hic hō. nō em̄ hō gnaf̄ nisi p̄ hō qđ hic hō gnet̄. ⁊ p̄pter h̄ ī dif-

finitione idē dicit̄ qđ s̄m eas oriē omne qđ oriē qñtū ad viā executionis in qua singularia sūt p̄mo.

Scđm qđ ē in cōtrariū cōcedi9. **D**ēinde querebat̄ de h̄s q̄ p̄tinēt ad naturā creatam. Et p̄mo de h̄s que p̄tinēt ad naturam humanā. scđo de h̄s que p̄tinēt ad corpus. **C**irca p̄mū querebat̄ duo. p̄mo vtz anima accipiat spēs q̄bz cognoscit̄ a rebus que sūt extra animā. scđo quomō charitas aut aliq̄s alt̄ h̄itus a nō h̄nte cognoscit̄. .iij. .q.

Ad p̄mū sic p̄cedit̄. **V**idet̄ qđ anima nō accipiat a rebus species que sūt extra animam. dicit enim **Augustinus**. xij. super **Gene.** ad litteras. **I**maginem corporis non corpus in spiritu. sed ipse spiritus in seipso facit celeritate mirabili. non autēz ī seipso faceret si a rebus exterioribus eam acciperet. ergo anima nō accipit a rebus species quibus cognoscit̄. **P**reterea. eius solus est dimensionem a rebus dimensionatis abstrahere. cuius est dimensionē corporibus dare. quod est solus creatoris. sed ad hoc qđ species recipiantur in anima a rebus. oportet qđ ab ipsa specie dimensiones separentur. quia ī rebus extra animam habet esse dimensionale. nō autēz in anima. maxime quantum ad intellectū. ergo anima nō potest recipere species a rebus sensibilibus. **I**n cōtrarium est tota **Philosophorum** doctrina. que sensū a sensibilibus. imaginem a sensu. intellectū a fantasmatibus accipere fatetur. **R**esponsio dicendum. qđ anima humana similitudines rerum quibus cognoscit̄ a rebus accipit. illo modo accipiendi quo patiens accipit ab agente. quod non est ita intelligendum quasi agēs īflu-

at in patiens eadem numero spes quam habet in seipso. sed generat sui similem. educendo de potentia in actum. Et per hunc modum dicitur species coloris deferri a corpore colorato ad visum. sed in agentibus et patientibus distinguendum est. Est enim quoddam agens quod de se sufficiens est ad inducendum formam in patientem. sicut ignis sufficiens est de se ad calefaciendum. Quoddam vero agens est quod non sufficit de se ad inducendum formam in patientem. nisi superueniat aliud agens. sicut calor ignis non sufficit ad complendum actionem nutritionis nisi per virtutem anime nutritive. unde virtus anime nutritive est principaliter agens. calor autem ignis instrumentaliter. Similiter est diuersitas ex parte patientium. quoddam enim est patientem quod in nullo cooperatur agenti. sicut lapis cum sursum prouidetur vel lignum cum ex eo fit scannum. Quoddam vero est patientem quod agenti cooperatur sicut lapis cum deorsum prouidetur. et corpus hominis cum sanat per artem. Et secundum hoc res que sunt extra animam tripliciter se habent ad diuersas anime potentias. ad sensus enim exteriores habent se sicut agentia sufficientia. quibus patientia corpora non cooperantur. sed recipiunt tantum. Quod autem color per se non potest mouere visum nisi superueniat lux. non est contra hoc quod dictum est. quod tam color quam lux inter ea que sunt extra animam computantur. sensus autem exteriores suscipiunt tantum a rebus per modum patientium. sine his que aliquando operantur ad sui formationem. queuis iam formati habeant propriam operationem que est iudicium de propriis obiectis. Sed ad imaginationem res que sunt extra animam cooperantur ut agentia sufficientia. actio enim rei sensibilis non consistit in sensu sed ulterius pertingit usque ad fantasiam siue imaginationem. tamen imaginatio est patientem quod coopera-

tur agenti. ipsa enim imaginatio format sibi aliquarum rerum similitudines. quas nunquam sensu percipit. Ex his tamen que sensu percipiuntur componendo et diuidendo. sicut imaginamur montes aureos quos nunquam vidimus. ex hoc quod vidimus aurum et montes. sed ad intellectum possibilem cooperantur res sicut agentia insufficientia. actio enim ipsa rerum sensibilium nec in imaginatione sistit. sed fantasmata ulterius mouent intellectum possibilem. non autem ad hoc ex seipsis sufficiunt cum sint in potentia intelligibilia. intellectus autem non mouetur nisi ab intelligibili in actu. unde oportet quod superueniat actio intellectus agentis. cuius illustratione fantasmata fiunt intelligibilia in actu. sicut illustratione lucis corporalis fiunt colores visibiles actu. et sic patet quod intellectus agens est principale agens. quod agit rerum similitudines in intellectu possibili. fantasmata autem que a rebus exterioribus accipiuntur sunt quasi agentia instrumentalia. intellectus etiam possibilis cooperatur ad res quarum notitias accepit sicut patientem. quod cooperatur agenti. multo enim magis potest intellectus formare quidditatem rei que non accidit sub sensu. quam imaginatio. Ad primum ergo dicendum. quod si verbis Augustini referatur ad intellectum. sic planum est quod res non faciunt sui similitudinem in intellectu possibili principaliter sed intellectus agens. si autem referatur ad imaginationem. faciunt quidem. quia etiam ipsa imaginatio cooperatur ut dictum est. in sensu autem facit corpus sui similitudinem sufficienter et solum. sed de hoc non loquitur Augustinus. quia sensum contra spiritum diuidit. siue corporalem visionem contra spirituales. Ad secundum dicitur. quod ratio illa procedit ac si illa eadem spes nu-

mero que ē in rebo vel in imagina-
tione postmodū fieret ī intellectu.
Sic em oporteret q̄ auferret̄ ab ea
dimensiones . et h̄ ptz eē falsū;

.iii. .q.

HD secundū sic p̄cedit̄. **Di-**
det̄ q̄ nō h̄ns charitatez /
eā cognoscat p̄ sp̄z. om-
ne em qd̄ cognoscit̄ / cognoscit̄ per
essentiam vel p̄ sui similitudinē. s̄
charitas a nō h̄nte nō cognoscit̄ p̄
sui essentiā. q̄ nō ē essentialiter in
eo. ḡ si cognoscit̄ a non habēte /
cognoscit̄ p̄ sui similitudinē. **P̄**
aliquis h̄ns charitatē aliquo mō
cognoscit̄ se habere eā ad min⁹ per
coniecturas vel reuelationē. et simi-
lit̄ postq̄ eā amisit̄ p̄ recordari se
charitatē habuisse. quod esse non
potest nisi p̄ eius speciē in memo-
ria reseruatā. ḡ charitas a nō ha-
bēte q̄ prius habuit / p̄ sui similitu-
dinē cognoscit̄. et eadez ratione a
quolibz nō h̄nte. **P̄** dicit **Au-**
x. oseb. hoc modo se habz memo-
ria ad intelligētīā / sic v̄ter animal
ruminantis ad os. q̄ sic id qd̄ ē in
v̄tre animalis ruminantis reducit̄
ad os / ita quod est in memoria re-
ducit̄ ad intelligētīā. si ḡ ī memo-
ria reseruat̄ charitas p̄ sui similitu-
dinē. et ab intelligētīa capit̄ p̄ sui
similitudinē. **S**ed contra est quod
Augus. dicit. vñ. sup **Gene.** 4 ha-
bet̄ ī glo. p̄m̄e **Corin.** xiiij. **Q** intel-
lectualis visio ē eaz q̄ nō h̄nt spe-
cies sui similes q̄ nō sint qd̄ ip̄e. et
inter huiusmodi ponit̄ charitatē.
ḡ charitas non p̄ cognosci p̄ sui
similitudinē. sed solū p̄ essentiam.
Ist̄ dicēdū. q̄ duplex ē cognitō
charitatis. **U**na qua cognoscitur
qd̄ est charitas. **A**lia q̄ charitas
p̄cipit̄. vt cū aliq̄s cognoscit̄ se ha-
bere charitatē qd̄ ptinet ad cogni-
tionē an est. prima quidez cogni-
tō charitatis eodē modo competit
b̄nti et nō b̄nti charitatē. nā intel-

lectus human⁹ natus ē rerū qui-
ditates cōprehēdere. in q̄bo cog⁹ /
scēdis naturalit̄ p̄cedit̄. sic in cogno-
scēdis cōclusionibz cōplexis. insūt
em nobis naturalit̄ quedaz p̄nci-
pia cōplexa ab oibz nota. ex q̄bo
ratio p̄cedit̄ ad cognoscēdū cōclu-
siones in actu. que in p̄dictis p̄nci-
pijs potētionalit̄ cognoscimus.
siue p̄ inuentionē p̄priā. siue p̄ do-
ctrinā alienā. siue p̄ reuelationem
dīmā. in q̄bo oibz cognoscēdi mo-
dis / hō inuat̄ ex p̄ncipijs naturalit̄
notis. vel ita q̄ ip̄a p̄ncipia ad co-
gnitionē acq̄rēdā sufficiūt admi-
mulationibz sensu ⁊ imaginatione.
sic cū aliquā cogntionē acq̄rim⁹
p̄ inuentionez vel doctrinā. vel ita
q̄ p̄ncipia p̄dicta nō sufficiūt ad
cogntionē acq̄rēdā / nihilomin⁹
tñ in huiusmodi cognoscendis p̄nci-
pia dirigūt inq̄ntū inueniunt̄ n̄
repugnare p̄ncipijs naturalit̄ co-
gnitis. qd̄ si esset / intellectus nul-
lo modo assentiret. sic nō p̄ dissen-
tire p̄ncipijs. similiter etiā in intel-
lectu insūt nobis naturalit̄ q̄dam
cōceptōnes ab omibz note. vt veri-
entis boni vni⁹ et huiusmodi. a
q̄bo eodē mō p̄cedit̄ intellect⁹ ad co-
gnoscēdū quiditatē vni⁹ cui⁹q̄
rei. p̄ quē p̄cedit̄ a p̄ncipijs per se
notis ad cognoscēdū cōclusiones.
et hoc. vel p̄ ea q̄ aliquis sensu p̄ci-
pit̄. sic p̄ sensibiles p̄prietates cōci-
pim⁹ illius rei quiditatē. vel per ea
que ab alijs quis audit. vt cū lai-
cus qui nescit quid sit musica / cum
audit aliquam artem per quam
scit canere vel spallere / quiditatem
musicę concipit. cum ipse p̄sciat
quid sit ars aut quid canere. aut
etiā p̄ ea que ex reuelatōne ha-
bentur. vt contingit in ijs que fi-
dei sunt. cum enim credimus ali-
quid nobis diuinitus datum / quo
affectus noster deo vnitur / conci-
pimus charitatis quiditatē intel-

ligentes esse donū dei quo affectū
 deo vni. precognoscētes tñ quid
 sit donū. qd affectū. et qd vni. de
 quibz etiam qd sint sciēre nō possu
 m9. nisi resoluēdo in aliq pū no
 ta. et sic quousqz pueniam9 ad p
 mas cōceptōnes humam̄ intelle
 ct9. que sūt om̄ibz nat̄alit̄ notē. z
 qz naturalis cognitio est quedā si
 militudo diuine veritatis menti no
 stre impressa. s̄m illd̄ p̄. **S**igna
 turz est sup nos lumē vult9 tui dñe
 zc. **E**t ideo dicit **Aug9**. x. de trim.
 qz huiusmōi cognoscunt̄ i p̄ma ve
 ritate. **I**pa aut̄ cōceptō charitatis
 quā intellect9 format mō p̄dicto.
 non ē soluz silitudo charitatis sicut
 spēs reruz in sensu vel in imagina
 tōe. qz sēsus z imaginatio nunqz
 ptingūt ad cognoscēduz naturaz
 rei. s̄ solūmodo accidētia que cirā
 dant rem. et ideo spēs que sūt i sē
 su vel imaginatōe. nō rep̄ntat na
 turaz ei9 s̄ solū acc̄na. sicut statua
 r̄ntat hōiem quo ad acc̄na. sed in
 tellectus cognoscit ip̄am naturaz
 z sb̄am rei. **N**ō spēs intelligibiles
 sūt silitudo ip̄ius essentiz rei. et est
 quodā mō ip̄a q̄ditas z natura rei
 s̄m esse intelligibile nō s̄m esse natu
 rale. put̄ est in rebz. **E**t ideo om̄ia
 que nō cadūt s̄b sensu p̄ imaginati
 one. s̄ solū s̄b solo intellectu. co
 gnoscunt̄ p̄ s̄ qz eēntie p̄ q̄ditates
 eoz sūt aliquo mō in intellectu. z
 hic est mod9 q̄ charitas cognosca
 tur cognitōe qd ē. tam ab habēte
 charitatē qz a nō hūte ip̄az. s̄ s̄m
 aliū modū cognoscēdi charitatez.
 neqz charitas neqz aliqz habitus
 siue potentia p̄cipit̄ a n̄ro intelle
 ctu. nisi p̄ s̄ qz actus p̄cipiunt̄ vtz
 p̄ p̄m. ix ethi. **A**ct9 aut̄ charita
 tis vel alteri9 habit9 eliciunt̄ ab
 ipsa charitate. p̄ ab alio habitu p̄
 p̄riā eēntiā charitatis v̄l alteri9
 habit9. z p̄ hūc modū dicit̄ aliqz
 cognoscere se h̄re charitatē p̄ aliū

habitum p̄ ip̄am essentiaz s̄m esse
 naturale qd habz in reruz natura. et
 nō solū i intellectu. **S**ic aut̄ null9
 p̄ cognoscere charitatez nisi cha
 ritatē h̄ns. qz actus charitatis et
 aliaz vtutū. p̄cipue cōsistūt in mo
 tibz interioribz. qui nō p̄nt eē co
 gniti nisi op̄anti. et q̄tin9 manife
 stet̄ ex actibz exterioribz. et sic p̄
 q̄ndam dicitur. aliquis nō h̄ns
 charitatē p̄ p̄cipue aliū charitatē
 h̄re. **N**oc aut̄ dico supponendo qz
 aliqz possz scire se h̄re charitatē.
 qd tñ nō puto esse v̄z. qz i actibz
 ip̄i9 charitatis nō possumus suffi
 cient̄ p̄cipue. qz sint a charitate eli
 citi. p̄pter silitudine dilectōis na
 turā. cū dilectōe ḡtuita. **A**d p̄
 mū ḡ dicendū. qz i nō h̄nte chari
 tatē n̄ s̄m esse nature s̄ s̄m esse intelli
 gibile est essentia charitatis. **A**d
 sc̄dm dicendū. qz postqz aliqz desi
 mt h̄re charitatē s̄m esse nature
 charitatis. adhuc charitas manz
 i ip̄o s̄m esse intelligibile. et sic p̄
 scire qd est charitas. manet etiā i
 memoria act9 charitatis quos fa
 cit etiā i memoria sensibili. p̄pter
 actus sensibiles charitatis. qz v̄t
 qz manēt s̄m suas silitudines. sicut
 z cetera sensibilla et ex his memo
 rat̄ se h̄uisse charitatē. **A**d ter
 ciū dicendū. qz illud qd est i memo
 ria redit ad intelligentiaz. non ita
 qz eadem species numero que est
 i memoria postmodū fiat i intel
 lectu. s̄ s̄m illū modum loquendi
 quo fantasmata dicunt̄ fieri i in
 tellectu.

v. q.
Deinde queritur quantum
 pertinet ad corpus huma
 num. **D**trum alimentum
 cōuertatur in veritatem humane
 nature. **E**t videtur qz non. quia
 i corpore humano id quod est de
 veritate humane nature ē caro vel
 os s̄m speciem. sed alimentū nō cō

uertitur in illud quod est secundum speciem.
sed in illud quod est secundum materiam. ut
videtur dicere Philosophus in primo de ge-
neratione. ergo alimentum non con-
uertitur in veritatem humane nature.
Preterea id quod est de verita-
te humane nature. oportet quod semper
in homine maneat. alias non re-
maneret homo idem numero. sed id
quod generatur ex alimento non semper
manet. immo fluit et refluit. ut patet
ex primo de generatione. ergo id quod
generatur ex alimento non est de verita-
te humane nature. **P**reterea Au-
gustinus dicit quod nos fuimus in Adama
dupliciter. scilicet secundum semialem rationem.
et secundum corruptibilem substantiam. Chri-
stus autem fuit in eo secundum corruptibilem
substantiam et non secundum semialem ratio-
nem. illud autem quod ex alimento
aggeneratur nobis. non fuit in Adama.
ergo id quod est de veritate corruptibilem
substantie nostre non est ex alimen-
to generatum. **S**ed dicebatur. quod to-
ta substantia nostra fuerit in Adam
originaliter et essentialiter. **S**ed con-
tra. semen origine rei importat.
si ergo dicimur in Adama fuisse secundum cor-
ruptibilem substantiam. originaliter
tamen. erit idem esse secundum corruptibilem
substantiam et secundum semialem
rationem. quod est falsum. ergo idem
est quod prius. **S**ed contra. dicitur in
secundo de anima. Alimentum est po-
tentia tale. quale est id quod nutri-
tur. **S**ed illud quod est potentia ali-
quale. illud conuerti potest in illud
quod nutritur. ergo alimentum
conuertitur in illud quod est de ve-
ritate humane nature. **P**reterea.
semen ex quo fit generatio.
maxime videtur ad veritatem hu-
mane nature pertinere. sed semen
secundum philosophum. xv. de animalibus. est ex
superfluo alimenti. ergo alimentum
conuertitur in veritatem humane na-
ture. **I**tem dicendum. quod ad huius
questionis euidenciam oportet primo

videre quid sit veritas humane natu-
re. **V**eritas autem uniuscuiusque rei
ut Avicenna dicit in metaphisica
sua nihil est aliud quam proprietas sui esse.
quod stabilitum est ei. sicut id quod
proprie habet esse aurum. attingens
ad terminos stabilitos. nec a ma-
teria dicitur vere esse aurum. unum
quodque autem proprie habet esse in
aliqua natura. per hoc quod substans
complete forme proprie illius na-
ture a qua est ratio esse. et ratio spe-
ciei in natura illa. **N**on illud pertinet
ad veritatem uniuscuiusque rei. quod
est completum per formam illius rei. et
pertinet directe et per se ad completio-
nem illius rei. tam enim in naturalibus quam
in artificialibus. inueniuntur que-
dam in quibus consistit principaliter
ratio rei. alia autem que sunt ordinata ad
horum conseruationem vel meliorationem. **S**icut
stipes et fructus per se pertinet ad com-
pletum arboris. unde sunt de ve-
ritate nature ipsius. folia autem sunt
quodammodo ordinata ad fructuum
conseruationem. et quantum ad hoc non
videntur esse de veritate nature arboris
principaliter. **S**imiliter ratio gladii
est in ferro et in acumine. vagina
autem est de conseruatione eius.
unde si gladius esset res naturalis.
ferrum esset de veritate nature eius. non
autem vagina. **S**ic etiam de veritate
humane nature esse dicimus. illud quod
per se pertinet ad perfectionem humane
nature. complete participans for-
mam speciei. id autem non est de ve-
ritate humane nature in homine.
quod est ordinatum solummodo ad con-
seruationem horum vel melioratio-
nem quacumque. **S**ciendum autem
est quod natura humana potest dupliciter
considerari. vel secundum totam speciem hu-
manam. vel secundum esse quod habet in
hoc indiuiduo. et secundum hoc in pre-
senti questione inueniuntur tres opi-
niones. **Q**uidam enim dicunt quod ali-
mentum non conuertitur in veri-

tate humane nature. neq; s^m specie. neq; s^m individuū. dicūt em̄. q̄ tota materia que nata est esse / nunq̄ vere sub spē humane nature fuit in corpe. **A**dē. nec alia p̄ fieri vere substās spēi. **E**t de illa materia ex qua corpus p̄mi homis cōstabat / fuit aliq̄ pars decisa. que q̄ dem p̄ multiplicatōem siue additionē exterioris materie augmētata est in tantuz. q̄ p̄uenit vsq; ad cōpletam q̄ntitatē in corpe zeth. **S**ed ex quo itez decisū est aliqd̄ in formatiōe corpis filij sui. et p̄dicto mō multiplicatū. ⁊ sic totū humanum gen⁹ multiplicatū est. ex illa materia que fuit i corpe p̄mi homis. siue alicui⁹ intrinseci additiōe. **I**d aut̄ qd̄ ex alimento ḡnatū est / est necessariū nobis ad cōseruatōez illi⁹ humiditatis que est de veritate humane nature. vt scz calor naturalis habeat aliqd̄ aliud qd̄ consumat. scz hūiditatez ex alimēto generatā. q̄si accidētalem ⁊ non consumat humiditatē / que est de veritate humane nature. sicut artifices apponūt plumbū argento. vt cōsumat plumbū. et argentū in conflatorio nō dep̄dat. **N**ū in resurrectione q̄n veritas humane nature erit incōsumptibilis. alimēto nō indigebim⁹. nec resurget aliquid i nobis qd̄ ex alimento sit generatum. sed soluz id quod fuit i Adā. **S**ed inconueniēs est hec positō ppter duo / q̄ntuz ad p̄ns ptinet. qz eiusdem rationis est formam aliquā nihil amittere de materia sibi iecta. et nihil de nouo acquirere. cuius em̄ substantię vel nature nihil accrescit. nec deperit aliqd̄ ei⁹. constat autem qz aliqua materia que erat substās vere humane nature / desinit esse humane nature substās. sicut patet in morte hominis cuiuscunq;. vnde nisi materia aliqua de nouo adderetur na-

tate humane. sequeretur qz minus esset modo aliquid quod est de veritate humane nature in actu. q̄ tempore. **A**dē. et sic natura speciei non p̄fecte saluaretur per generationez. **S**ecūdo quia ista mutatio quam multiplicationē dicūt / nullo modo est s^m essentiā ipsius materie. sed solūmodo s^m quātitatē. vel dimensiones ei accidentes. nō enim dicunt vt aliquid materie p̄ essentiā de nouo creetur. vel aliud de addatur. sed qz illa eadez materia que p̄us erat minor / postea fit maior. nihil est autem aliud rare fieri et condensari / q̄ mutari d̄ magnis dimensionibus in paruas et econuerso. vnde sequeretur s^m p̄dictaz positionez. qz illd̄ quod est de veritate humane nature semp rareficeret p̄ continuam generationem. et tantum q̄ntum natura sustinere nō posset. esset enim iam id quod est d̄ veritate humane nature innumerabiliter magis rare q̄ ignis qd̄ patet esse falsuz. **E**t ideo alia opinio dicit. qz alimentū conuertit^r in veritatez humane nature. et p̄ncipaliter s^m spēz. nō aut̄ s^m individuū nisi sc̄ario. dicūt em̄ qz in vnoq; m̄diuiduo spēi humane id p̄mo ⁊ p̄ncipaliter est de veritate humane nature qd̄ a parentibus traxit. ⁊ hoc vocat^r a philosopho caro s^m spēm que semp manet. s; quia id cū sit modicuz nō sufficeret ad p̄fectaz q̄ntitatem / debitam humane nature sine additione. adiūgit^r em̄ id qd̄ ex alimento ḡnatur. non solum ad h̄ qz cōseruetur id qd̄ fuit a p̄mis parētib; acceptū. vt dicebat p̄ma opinio. s; ad h̄ qz cōpleat^r ex huiusmōi additiōe p̄fecta q̄ntitas. **E**t sic id qd̄ ex alimēto ḡnat^r / nō est d̄ veritate humane nature i h̄ m̄diuiduo p̄ncipalr. s; tñ sc̄ario m̄q̄ntū ē necessariuz ad q̄ntitatē debitā. ⁊ h̄ vocat^r **P**hūs car-

nem et os s^m materiam que fluit et refluit. s^m tñ ex hoc aliqua pars seminalit^r tñsit in gnationez plis et efficit^r pncipalit^r de veritate hūane nature in p^re. vt qdam volūt. vel sine admixtiōe eius. vt alij dicūt. qd est magis cōsonum dictis **H**ī in xv. de aīalib^o. qui vlt sp^o ma esse totalit^r ex supfluo alimēto. et sic qd gnatur ex alimēto. nō p^re esse q^o sit pncipaliter de veritate humane nature in ipso q^o nutritur. s^m p^re esse de veritate hūane nature pncipalit^r in alio eiusdē sp^o. scz in filio eius. et s^m hāc opimōne dicunt. q^o id qd est pncipaliter de vitate hūane nature in vno q^o totum in ipso resurget. nō aut^r totum qd ex alimento aggenerat^r. s^m solū qntum sufficit ad completōez qntitatis. cū ppter cōpletōez qntitatis tantūmō ad veritatē humane nature ptineat aliq^liter. Et hęc opimō cōsonat sentētie **A**lexādrī commētatoris qui exposuit carnē s^m spēm quaz **H**ūs dicit semper manere esse id qd a pntib^o strahitur. carnem s^m s^m materiam illō qd a parentib^o gnatur ex alimēto. que fluit et refluit. **S**z hāc opimōnem commētator **A**uerrois reprobat i tractatu quē fecit sup lib^rū de gnatione. **C**um em id quod ex alimento gnatur nutriat inqntumē potentia quanta caro. vt dicit^r in ij. de aīa id quod gnatur ex alimēto. postq^o recepit speciem carnis. efficit^r vnuz cū illo cui p^rus inerat. qz in fine conuersum iam est simile. vnde non videt^r eē aliqua ratō. quare calor naturalis aliquid possit cōsumere de illa humiditate carnis. que ex alimento generatur. et non de humiditate que a parētib^o contrahitur. nec possit aliquo modo necessario illud pbare. **E**t ideo tam illud quod est a parētib^o q^o quod ex alimento agge

neratur. equaliter se habz ad hoc q^o maneat vel corrumpatur seu cōsumatur per calorem naturalem. et ad hoc q^o restauretur per nutrimentum. quod est fluere et refluerē. et sic equaliter ptinet ad veritatem humane nature quod generatur ex alimēto. et quod a parētib^o contrahitur. **E**t s^m hoc est tertia opimō. q^o alimentum conuititur i hoc quod est pncipaliter de veritate humane nature et quantum ad speciem et quātum ad indiuiduum. **P**ont emz hęc opimō. q^o vtrunq^o. scz quod ex alimēto generatur. et quod a parentibus trahit^r. indifferenter et equaliter forma humana perficitur. et vtrunq^o indifferenter manet vel consumit^r. manet quidem s^m speciem. consumitur aut^r et restaurat^r s^m materiam. **S**icut em in aliqua republica diuersi hoīes nūo. ad communitatem pertinent. quibusdam morietibus et alijs in locum eorum succedentibus. et sic non manet vna respublica s^m materiam. quia sūt alij et alij homines. manet tamen vna numero qntum ad spēm siue formā ppter ordms vnitatem i officijs distinctis. ita etiā in corpore humano manet caro et os. et vna queq^o partium eadez numero qntum ad speciem et formam. que cōsideratur in determinato situ virtute et figura. non aut^r manet qntum ad materiam. qz illa materia carnis i qua p^rus talis forma erat. cōsumpta est. et alia in locū eius successit. sic patz de igne. qui cōtinuat^r s^m eandēz formam vel modū. p^r h^o q^o cōsumptis qbusdaz ligms. alia supponunt^r q^o ignem sustinent. **E**t s^m hāc opimōne de vtroq^o dictoz indrnter. scz gnato ex alimento et pducto seu tracto a pntib^o tantū resurget qntū ē necessariuz ad speciem et qntitatem debitā hūani cor

poris. Et hec opinio videtur ceteris
 probabilior. Scdm hanc 8° ad pmu
 dicendum. qd distinctio phi qua di
 stinguunt carnem fm spem et fm ma
 teriam non est sic accipienda. qd alia
 sit caro que dicitur fm spem scz a pa
 rentibus tracta. et alia que sit fm
 materiam scz ex alimento genera
 ta. hz vna eadē caro pē considerari
 fm spem quā habz. et fm materi
 am. et qd hic sit intellectus Philo
 sophi. ptz ex hz qd ipse dicit ibidez.
 qd hz mō distinguunt caro fm spem et
 fm materiam sic fm vnūqđqz hnti
 um spem in materia. In alijs autē
 habentibz spem in materia. sic est la
 pis ferrū et huiusmodi. non habz
 locū pma distinctio. sed scda. vt p
 se patet. Et ideo dicendū est. qd ali
 mentū ouertit in carnē fm spem
 id est que habet speciē. non tñ ita
 qd alimētū fiat spēs carnis. sed sit
 carnis materia. ratōne cuius pē di
 ci qd ouertit in carnē qntuz ad ma
 teriam nō autē qntum ad spem.

Ad scdm dicendū. qd veritas hūa
 ne nature et cuiuslibz alterius est a
 spē. et ideo cū illō qd est in homīe
 manet fm spem. q̄uis non manet
 fm materiā. nihilominus veritas
 humane nature dicitur nec desinit ho
 mo esse idem numero ppter muta
 tōem que est fm materiā. qz non
 tota materia simul a forma abstra
 hitur. vt alia tota simul formā ac
 cipiat. hec em est gnatio et corru
 ptio. sicut si totus vnus ignis extin
 gueret. et alius totus accenderet.
 sed aliqua pars materie assumit
 et alia in eius locum surrogatur.
 que efficitur vna materia cum pre
 cedenti. p hoc qd ei adiungitur ad
 sustinendam eandē formā huma
 ni corporis. sicut si vnū lignum usu
 matur. et aliud loco eius appona
 tur. erit idē ignis numero. Ad
 terciū dicendū. qd ad conceptionē
 humane corporis duo requiruntur et

concurrunt. scz materia ex qua for
 matur conceptus. et iterum vis for
 matiua. que conceptus format. q̄
 rum pmum Augustinus vocat cor
 pulentam substantiaz. scdm vero
 seminalem ratōnem. Dicunt autē
 omēs fm vtrunqz istoruz fuisse in
 Adam originaliter. inq̄ntum scilicet
 materia conceptus preparata
 est p virtutē generatiuā matris.
 vis aut formatiua est in semie pa
 tris. et vtrūqz eorum reducitur in
 Adam sic in pmam originē a qua
 naturam humanā traxerūt et vir
 tutes osequentes. Corpus autē chris
 ti formatum fuit p virtutē spūssā
 ctī actiuam. sed materiā mater mī
 strauit. qz ex purissimis sāguimbz
 vrginis conceptus est vt Damascenus
 dicit. et ideo non fuit in Adam fm
 semialem rationē. sed fm corpulē
 tam sbam. non tñ ita qd eadē nūo
 que fuit in nobis et etiā in christo.
 fuit in Adam. Et ex hoc etiā patz
 respōsio ad sequentes;

Deinde querit de his que p
 tinēt ad culpā. et p^o queri
 tur de his que ptinēt ad g
 tiam. scdo de his que ptinēt ad cul
 pam. Q̄ntum ad ptinentia ad g
 tiam. pmo queritur de his que per
 tinent ad prelatos tm. scdo de his
 que ptinēt ad omnes cōmuniter.
 Quātum ad prelatos queruntur
 duo. pmo de electione prelatorū.
 vtrum scz necesse sit semp eligere
 meliorem. vel sufficiat eligere bo^m.
 scdo de honore prelato exhibēdo.
 scz vtrum mali prelati sint honora
 di vel non. .vi. .q.

Hpmuz sic pcedit. Videt
 qd nce sit semp eligere me
 liorē. dicit emz. in. Re. x.
 eligite meliorem et eum ponite su
 per solum patris sui. ergo multo
 fortius in spūalibus officijs meli
 ores preeligendi sunt. Pre. p.
 me ad timo. in. oportz epm irrep

hensibilem esse. ubi dicit glo. talis eligat pontifex cuius compatōe ceteri grex dicant. 8° oportet episcopus semper eligere meliorem. ¶ **Præ.** Leo papa dicit. Qui melior est in presbyteris et diaconibus in episcopum eligat. ¶ **Præ.** qui est propinquior ad hereditatem possidendam debet preferri. sed christo cuius primo minus possidet prelati et clerici est propinquior qui est melior. 8° ad prelationes et beneficia ecclesiastica semper sunt meliores preferendi. ¶ **Præ.** si alicui commissum esset a domino suo ut ei fidelem et idoneum ministrum quereret non ageret fideliter erga dominum suum si pretermisso magis idoneo minus idoneum acciperet. 8° multo magis peccat ille cui commissum est eligere aliquem ministrum dei si pretermisso meliori minus bonum eligat. ¶ Sed contra est quod decretalis dicit. quod sufficit eligere bonum nec requiritur quod melior eligatur. ¶ **¶** dicendum. quod aliquis homo per se dicitur bonus vel melior altero dupliciter. Uno modo simpliciter et sic melior est qui est charitate perfectior. Alio modo secundum quod. et sic dicit aliquis melior altero. vel ad militiam. vel ad magistrum. vel ad prelationem. vel ad aliud huiusmodi qui non est melior simpliciter. eo quod in singulis officiis tam spiritualibus quam corporalibus requiruntur aliquid propter bonitatem moralem. ad hoc quod aliquis sit idoneus ad illud officium exercendum. Dicendum 8° quod oportet eligere ad prelationem vel ad quodcumque officium ecclesiasticum aliquem qui sit bonus simpliciter. eo quod per quodlibet peccatum mortale aliquis redigitur indignus ad quodlibet spirituale exercendum vel exequendum. unde dicit Dio. in epistola ad Demophilum monachum loquens de sacerdote. Qui non est gratia illuminatus non est iste sacerdos. sed inimicus dolosus. delusor suipius. et lupus contra dominum in pelle ovina armatus. non tamen

oportet quod semper eligatur ille qui est melior simpliciter. possibile enim est quod illi qui est in charitate perfectior deficiant multa que requiruntur ad hoc quod sit prelatum idoneus. que in alio qui est minoris charitatis inveniuntur. ut patet. scilicet scientia / industria / potentia / et alia huiusmodi. Unde non oportet semper eligere meliorem simpliciter. sed eum qui sit melior ad officium. Si autem eligat quis eum quem reputat minus idoneum ad tale officium peccat. non enim potest esse quod de duobus unus alteri preeligat nisi propter aliquid in ipso consideratum. illud autem quod considerat in eo quod est minus idoneus (ad hoc quod magis idoneo preferat) est aliqua conditio indebite movens. utpote familiaritas. vel consanguinitas. vel aliquid huiusmodi. non autem potest esse aliquid conditio pertinens ad prelatum idoneitatem. ex qua alter simpliciter magis idoneus reputatur. et sic indebite movetur. et ita in tali electione est acceptio persone. que sine peccato esse non potest. ¶ **Ad primum ergo dicendum.** quod cum dicitur. Eligite meliorem intelligitur de meliori ad talem dignitatem. ad quam erat eligendus. ¶ **Ad secundum dicendum.** quod in comparatione prelati debent alii esse quasi grex. non considerata solum sanctitate morum. sed discretionem et strenuitate. et aliis huiusmodi que in pastore exiguntur ad gregem regendum. ¶ **Ad tertium dicendum.** sic ad primum. ¶ **Ad quartum dicendum.** quod ille qui eligitur in prelatum non eligitur quasi in hereditatem possidendam. quia hereditas christianorum non est in terra. sed in celo. scilicet ipse deus. secundum illud psalmi. Dominus pars hereditatis mee. debet autem eligi velut dispensator in familia domini alicuius. secundum illud primo Cor. iii. Sic nos existimet homo ut ministros christi. Dispense

fator autē non semp eligit qui est
 p̄pinq̄or: s̄ qui est magis idoneus
Ad q̄ntum dicendum: q̄ similit̄
 etiā ctingeret in p̄curatione serui
 alicui⁹ dñi t̄p̄alis: q̄ nō oporteret
 querere hoīem meliorem simp̄r.
 s̄ meliorem ad h̄uendū. **A**d illd̄
 vero qd̄ in c̄trariū ob̄iāt dicens:
 q̄ decretalis intelligenda est q̄ntū
 ad h̄: q̄ nō semp oportz eligere me
 liorem simp̄r: s̄ sufficit eligere bo
 nū. **V**el dicendū q̄ nō loquat̄ q̄n
 tum ad forū c̄sciētie: s̄ q̄ntuz ad fo
 rum c̄tentiosuz i quo nō reproba
 tur electō ex h̄: q̄ p̄ aliq̄s ali⁹ ma
 gis idoneus inueniri: dūmō ille q̄
 eligit̄ idoneus sit. alias om̄s ele
 ctō calumniā pateret;

vij. .q.
Ad sc̄dm sic p̄cedit. **V**idet̄
 q̄ malis p̄relatis nō sit ex
 hibend⁹ honor. Sicut em̄
 dicit Boeci⁹ in li. de conso. Nō pos
 sumus ob honores reuerendos iu
 dicare: quos ip̄is honorib⁹ repu
 tam⁹ indignos. s̄ mali p̄relati nō
 sūt honorib⁹ digni. ḡ nō p̄nt iudi
 cari esse reuerēdi a suis s̄bditis.
Pre. honor non debet̄ p̄lati⁹ ma
 lis nisi rōne p̄latōis. cū ergo sūt p̄
 latōne indigni: sūt etiā p̄ cōseq̄ns
 indigni ad honores: et ad oīa alia
 que sūt p̄relatōni p̄pria. **S**z cō
 tra est qd̄ d̄r Exo. xx. **N**onora pa
 trem tuū. glo. id ē p̄relatos. cū ḡ
 idiff̄mte loq̄tur: videt̄ q̄ om̄es p̄
 lati: tam boni q̄ mali sint honorā
 di. **I**tem dicendū: q̄ i p̄relato duo
 possum⁹ c̄siderare. scz p̄sonā p̄p̄
 am: et dignitatē s̄m quā est que
 dam p̄sona publica. Si ḡ p̄rela
 tus sit malus: rōne p̄sonę suę non
 ē honorād⁹. qz cū honor sit reuerē
 tia alicui exhibita i testimoniu b̄
 tutis: s̄m testimoniu d̄ eo p̄ferret
 si q̄s eū obtentu p̄p̄ie p̄sonę hono
 raret. c̄tra illud qd̄ dicit̄ Exo. xx.
 Non loq̄ris c̄tra p̄ximū tuū falsū

testimoniū. s̄ inq̄tū est p̄sona pu
 blica: sic gerit t̄p̄pū et locum: non
 sui p̄p̄i⁹: s̄ alteri⁹: scz christi i ecclē
 sia: vel reipublicę: vt dñs in secula
 rib⁹ dignitatib⁹. et sic valor eius
 non cōputat̄ s̄m p̄sonā: s̄ s̄m eū
 cui⁹ loco p̄sident. sic est de lapillo q̄ i
 computatōib⁹ ponit̄ loco centum
 marcarū cū i se nihil valeat: vt di
 cit̄ **Pr**ou. xxvi. Sic qui mittit la
 pidem in aceruū Mercurij: ita qui
 tribuit insipiētī honorē. Mercuri
 us em̄ dicebat̄ deus rōamj ⁊ mer
 catōis. et ita est ei honor exhiben
 d⁹: nō p̄pter se: s̄ p̄pter eū cui⁹ lo
 cuz obtinet. sic adoratio imaginis
 refert̄ ad p̄tot̄p̄pū vt dicit **D**ama
 vn̄ et mal⁹ p̄relatus idolo compa
 tur. **Z**acha. xi. **O** pastor ⁊ idolu de
 relinquens gregem. **A**d p̄mu⁹
 ergo dicendum: q̄ intentio boeci
 est dicere: q̄ mali homies non iu
 dicant̄ vt reuerēdi i p̄p̄rijs p̄so
 nis: q̄nuis eis exhibeamus hono
 res: p̄pter officia in quibus sunt cō
 stituti. **A**d secunduz dicendum:
 q̄ malus p̄relatus: et indignus ē
 p̄relatione et honoribus qui p̄re
 lato debentur. sed ille cui⁹ vicēz ge
 rit dignus est: vt eius vicario ta
 lis honor exhibeatur. sicut beata
 virgo digna est: vt eius imaginez
 depictā in pariete reuerēamur: q̄
 uis tali reuerentia ipsa imago di
 gna non sit;

Deinde queritur de pertinē
 tiis ad gratiā q̄ntuz ad
 omnes: et que cōmuniter
 omni statui conuenit. **E**t circa h̄
 queruntur tria. **P**rimo vtruz ora
 tio ad deum valeat: facta pro alio
 sicut facta pro se. **S**ecundo de suf
 fragiis vtruz magis prosint pau
 peri magis digno: q̄ diuiti p̄ quo
 specialiter fiunt. **T**ercio de votis.
 vtruz votum simplex dirimat ma
 trimonium contractum;

vij. .q.

Ad primum sic procedit. **V**idetur quod oratio plus valeat pro se facta quam pro alio. Ita enim dicitur in quadam glossa quod specialiores orationes plus valent. sed illa est maxime specialis in qua quis pro se orat. ergo plus valet oratio pro se facta quam pro alio. **P**ropter hoc dicitur in libro de spiritu et anima oratio nihil aliud est quam deuotio mentis in deum. sed magis deuote aliquis pro se orat quam pro alio. ergo plus valet oratio pro se facta quam pro alio. **S**ed contra. oratio tanto valet amplius quanto magis est deuota. sed quicquid deuotius aliquis orat pro alio quam pro seipso. ergo plus valet oratio pro alio facta quam pro seipso. **R**espondens dicens quod duplex est valor orationis. unus qui est orationis proprius secundum quem dicitur oratio valere ad impetrandum illud quod petitur. sicut oratio Petri valuit ad suscitationem Thabite. Alius valor est communis orationi et alijs operibus virtutum. secundum quem oratio valere dicitur ad merendum aliquid ipsi oranti. puta charitate informat. sicut oratio Petri qua sustentationem Thabite impetravit fuit meritoria Petro vite eterne. in quantum erat actus charitate informatus. loquendo ergo de primo valore ceteris paribus plus valet oratio pro se facta quam pro alio. quia efficacia orationis in impetrando potest amittere suam efficaciam. quicquid pro alio. sicut ex aliquo impedimento. quod inueniunt in eo pro quo orat. **N**on vna de conditionibus orationis que faciunt eam efficacem ad impetrandum ponitur. ut aliquis pro se oret. Quatuor autem ad secundum valore. oratio magis valet que ex maiori charitate procedit. siue pro se siue pro alio fiat. si autem de intensiori charitate pro exteriora opera debet iudicari. tunc illa compatio dupliciter potest intelligi. **U**no modo ut aliquis ita oret pro alio. quod etiam pro seipso. et tunc maioris meriti est pro alio orare et

pro seipso quam pro seipso tamen. maioris enim meriti est amicum et beneficium esse sibi et alii quam sibi tamen. **A**lio modo potest intelligi. ut aliquis oret pro alio et non pro seipso. et sic ostenderet alteri beneficius magis quam sibi. et ita peccaret in ordine charitatis. magis alium quam se diligens. et hoc modo intelligendo compatio melius est pro se orare quam pro alio. **A**d primum ergo dicendum. quod ratio illa non est ad propositum. quia specialis oratio dicitur in glossa illa pro quocumque specialiter fiat. siue pro se siue pro alio. **A**d secundum dicendum. quod licet ut pluries pro se homo deuotius oret. tamen deuotius quam quis orat pro alio. et ita secundum hoc non potest sumi iudicium que oratio plus valeat. **E**t sic dicendum est ad tertium quod in contrarium obijciunt.

Ad secundum sic procedit. **V**idetur quod suffragia ecclesie specialiter facta pro aliquo diuitem equaliter valeant pauperi pro quo non sunt. si sit equalis meriti. unde enim dicit **Aug**ustinus. huiusmodi suffragia tantum valent unicuique post mortem quantum meruit viuens ut prodeant. sed predicti duo equaliter meruerunt. ergo equaliter suffragia eis prosunt. **P**ropter hoc passio christi semper plus prodest ei qui est maioris meriti. sed in missa quod est proprium suffragium. est memoria passionis dominice. ergo equaliter prosunt eis qui sunt equalis meriti. **S**ed contra. deus accipit huiusmodi merita et suffragia secundum intentionem facientis. sed faciens intendit quod plus valeant diuiti pro quo facit. ergo plus eis prosunt. **P**ropter hoc non est dicendum quod frustraret pia intentio eorum qui pro suis charis specialia suffragia faciunt. frustraret autem si eis specialiter non prodeant. ergo plus eis prosunt pro quibus sunt. **R**espondens dicens quod circa hec duplex est opinio. **Q**uidam enim dicunt quod suffragia ecclesie specialiter pro aliquo facta valeant omnibus qui sunt in purgatorio. equaliter quod est nisi qui sunt et

qualis meriti: plus vero n̄s q̄ sūt maioris: min⁹ vero n̄s qui sūt minoris: sic cādela accensa p̄ aliquo diuite in aliqua domo / vbi sūt mlti alij equaliter p̄dest n̄s qui sunt equalis visus: plus vero n̄s q̄ sūt melioris: min⁹ vero n̄s qui sūt peioris: quāuis sit diuiti magis ad quēdam honore. Sic etiaz lectō q̄ legit sp̄aliter p̄ aliquo / multis sif audientib⁹ equaliter valet n̄s qui sūt equalis capacitatis: plus n̄s q̄ maioris / min⁹ n̄s qui minoris.

Alij vero dicunt q̄ suffragia plus valent n̄s p̄ quib⁹ fiunt sp̄aliter. Vtrac⁹ aut̄ opinio / s̄m aliqd̄ ē vera. Ad cui⁹ euidentiā scienduz: q̄ opa vni⁹ non valent alteri q̄ntuz ad p̄mū essentialē (quā sic vnus q̄sq̄ ex pp̄rijs actib⁹ iudicat⁹) sed solū q̄ntū ad aliqd̄ acēntale gaudiū: vel q̄ntum ad remissionem alicui⁹ p̄ne t̄palis: z sic suffragia viuoruz p̄nt p̄desse defunctis. Hui⁹ modi aut̄ cōmunicatō opm̄ cōtinigit dupl̄. Vno modo ex vni⁹ charitatis p̄ quā om̄es christifideles efficiunt vni⁹ corp⁹: z sic act⁹ vni⁹ quodāmodo redundat in iuamentuz alterius: sic et in membris materialis corpis videm⁹: z sic vnus iuuat⁹ ex actu alterius in q̄ntum quilibet existens in charitate gaudet de quolibet bono ope: et q̄nto est maioris charitatis: tāto ampli⁹ gaudet: siue sit in purgatorio siue in paradiso siue etiaz in mūdo: et q̄ntū ad hoc est p̄ma opinio vera. Alio mō actus vni⁹ sit cōmunis alteri p̄ intentōem faciētis: q̄ facit p̄ illo: vel vice illi⁹: q̄d̄ valet p̄cipue in debitis soluendis: et sic suffragia ecclesie valēt defunctis / in q̄ntum viuus soluit deo satisfacionez: quā mortuus solvere tenebatur: et sic valo: suffragij / sequitur intentōem faciētis: et q̄ntum ad hoc sc̄da opinio est vera.

Ad p̄mum ergo dicenduz q̄ meritum illud de quo loquit̄ Aug⁹: est meritum conditōnatum: meretur em̄ aliquis viuēs: vt sibi suffragia post mortē valeant: si p̄ eo fiant: que quidez conditio extat in vno: et non extat in alio: et ideo nō equaliter p̄sunt ad finez vtriq̄. Ad secundum dicendum: q̄ passio christi fuit exhibita p̄ om̄ib⁹: sacrificiū aut̄ missē sp̄aliter p̄ aliquibus offertur: et ideo non est simile.

Alia duo cōcedim⁹: .x. .q.

Ad tertium sic p̄cedit. Dicitur q̄ votuz simplex cōtinentie dirimat m̄rimomū cōtractuz: si em̄ aliquis det alicui: q̄d̄ p̄us alteri dederat: sc̄da datio nulla est: s̄ ille qui emittit votum simplex cōtinentie / dat corp⁹ suū deo: ḡ cū postea cōtrahēdo matrimonū det corpus suū vxori: cōtractus iste m̄rimomij nihil valere videt⁹: et sic votum simplex m̄rimomū cōtractum dirimit. Sed contra est q̄d̄ decretalis dicit: q̄ votuz simplex impedit m̄rimomū cōtrahendū: sed nō dirimit iam cōtractum. H̄ dicendum: q̄ votū simplex non dirimit m̄rimomū iaz cōtractum: sed solum solenne: cuius ratio patz: si differētia vtriusq̄ voti inspiciatur: in voto em̄ simpliciter est solum p̄missio quā quis p̄mittit deo cōtinentiam se seruatur: ex sola aut̄ p̄missione nō transfertur dominū: vnde si aliquis p̄mittat rem aliqm̄ alicui: et postea dat eādem alteri: huiusmodi donatio nō potest rescindi p̄ p̄orem p̄missione: q̄uis male faciat dando: z sic ille qui emisit votum simplex cōtinentie: potest postmoduz corp⁹ suū tradere vxori: et quuis peccet hoc faciēdo: t̄n m̄rimomū nō dirimit p̄pter votum p̄cedēs. In voto autē solenni est simul p̄missio et collatio: tunc enim est votum so:

lenne. qñ simul cum voto aliq̄s cōsecrat̄ deo. et ponitur i aliquo statu sanctitatis. vel p̄ susceptōem ordinis. vel p̄ p̄fessionem certę regule. et sic non p̄ corp̄ suū vlt̄erius tradē vxori. et si tradat. contractus nullus est. et sic m̄rimo mū dirimuntur p̄ votum solenne. nō aut̄ p̄ votum simplex. ¶ Ratō aut̄ in contrariū adducta falsū supponebat. sc̄z q̄ p̄ votum simplex aliq̄s corpus suū det deo. nō em̄ dat. s̄ p̄mittit.

Deinde querit̄ de his que p̄tinent ad culpaz. Et circa hoc querunt̄ qñq̄. Primo vtz peccet qui ad eccl̄iaz vadit p̄pter distributōes. alias non iturus. q̄uis a p̄ncipio p̄bendā accipiat vt deo seruiat. Sec̄do vtrū aliq̄s hñs de supfluo peccet. si nō dederit paupi petenti. Tercio vtrū qñ sūt diuise opimiones de aliquo factō. ille qui sequit̄ viā minus tūtam peccet. sic de duplicatōne p̄bendaz. Quarto vtz mendacium sit semp̄ peccatū. Quinto vtz qñ aliquis intendit peccare tm̄ peccet.

Hic p̄mū sic p̄cedit̄. Vide-
tur q̄ ille qui vadit ad eccl̄iam p̄pter distributōem. alias non iturus. peccet. ip̄e em̄ videtur ponere obsequium d̄inum (q̄d ē imp̄ciabile) s̄b p̄ncipio rei t̄p̄alis. ḡo cōmittit simoniā. et ita videt̄ q̄ mortaliter peccet. ¶ Sed contra. ille q̄ facit votum bona intentōne. si p̄ modū in p̄secutōe voti mutet̄ ei⁹ voluntas. vt inuitus faciat q̄d volēs p̄misit. nō euacuat̄ meritū voti. vt An̄s. videt̄ dicere in li. de similitudinibz. ergo eadē rōne qui accipit p̄bendā vt deo seruiat. nō peccabit. q̄uis postea mutetur eius intentio. ¶ It̄ dicendū. Ad euidentiam hui⁹ questiom̄ notādū est. q̄ aliquis actus dicit̄ esse sp̄ualis dupl̄. Vno mō ex p̄te p̄ncipij.

qñ sc̄z actus competit alicui personę p̄pter aliquod sp̄uale. quod est in ip̄o sicut ep̄o cōsecrare basilicaz. et diacono legere euāgelium. et i talibus actibus cōmittit̄ simoniā. si aliquis intendit suū actum vendere. ¶ Alio mō est aliq̄s act⁹ sp̄ualis nō ex rōne p̄ncipij. s̄ ex p̄te finis tm̄. sic docere artes liberales quaz veritas est sp̄ualis. s̄ huiusmodi doctrina nō competit alicui p̄pter aliquod sp̄uale officium. cū etiā gentilibz liceat huiusmodi docere. et i hui⁹ mōi actibus cōmittit̄ simoniā. si vendat̄ finis q̄ sp̄ualis ē. sc̄z ipsa veritas. non aut̄ si aliquis sua opa locet. ¶ Celebrare ḡo d̄inum officium in eccl̄ia est act⁹ sp̄ualis p̄mo mō. competit em̄ alicui ex hoc q̄ ē clericus. et ideo simoniā committit. q̄ huiusmodi actum vendere intendit. ¶ In qualibz aut̄ venditōe p̄cium accipit̄ quasi finis. et ideo in p̄dicto casu distinguendū est. si em̄ huiusmodi distributōes recipit quasi finem sui opis p̄ncipaliter intentū. simoniā committit. et ita mortaliter peccat. si aut̄ habz p̄ncipales finē. deū in tali actu. et huiusmodi distributiones respicit sc̄dario. nō q̄si i finem. sed sicut est necessarium ad suam sustentatōem. constat q̄ nō vendit actum sp̄ualē. et ita simoniā nō cōmittit. nec peccat. sic em̄ acceptō distributionū nō erit causa q̄re nūc ad eccl̄iam vadit. s̄ p̄prie huius determinatiōis quare nunc vadat et non alia vice. ¶ Et sic patet responsio ad primum q̄d non ponit imp̄ciabile sub p̄ncipio. ¶ Ad id vero quod in cōtrarium obijciatur dicendum. q̄ tūc in vouente non euacuat̄ meritum voti. qñ intentio mouentis fertur super licitum. vt cum aliquis vellet non facere id quod vouit. si non vouisset. si aut̄ feratur directe super illicitum tunc euacuat̄ meritū voti. vt cū ali

quis vult absolute nō facere id qđ
vult. ille autē qui vult ire ad eccle
siam p pecunia sicut p sine pncipa
li / habet voluntatem delatam sup
illicitum. et ideo peccat zc;

H ^{.xii.} ^{.q.} **D** secundū sic pcedit. **V**idetur
qđ ille qui nō dat pau
pi petenti si habeat d supfluo / pec
cat. facere em elemosynam de sup
fluo est in pcepto **Luce. xi.** **V**erū
tamen quod sup est / date elemosy
nam. ergo peccat si petenti nō tri
buat. **P**er aliquis tenet in qui
rere de ijs que sūt necessaria ad sa
lutem. sed necessariū est ad salutē /
vt aliquis subueniat existenti i ex
trema necessitate. ideo tenet de ijs
inquire. vel statim ei dare. **I**n cō
trariū est. quia sic videt qđ omnes
essent damnati. **I**tem dicendū. qđ
circa ijs distinguendū ē. supposito
em qđ aliquis habeat de supfluo.
et respectu indiuidui. et respectu p
sonę quod tenet paupib; eroga
re. aut videt i paupere petenti eui
dencia signa extreme necessitatis.
aut non. si videt / certū est qđ tene
tur dare. et peccat non dādo. in ijs
em casu loquitur **Ambrosius**. **P**a
sce fame morientē. qđ si nō pau
ris / occidisti. si vero non apparēt /
non tenet paupi petenti dare. qđ
quuis teneat superfluū dare pau
perib; / non tamē omib; dare. nec
etiam huic dare. s; dū tribuere s; m
qđ videt sibi oportunū. nec tene
tur inquire. quia hoc eēt nimis
graue qđ de omnibus paupibus
inquireret. et p;cipue cum ad eum
qui necessitatem patitur p;tineat /
vt necessitatem suam exponat.

Et p hoc patet rñsio ad obiecta ;

H ^{.xiii.} ^{.q.} **T**erciū sic pcedit. **V**idetur
qđ ille qui habet plures p
bendas peccat. ex hoc ipso
qđ opimones mgroz sūt in cōtrari

um. **Q**uicumq; talis enim cōmit
tit se discrimini vt videtur cum fa
cit contra multoz pitorum senten
tiam. ergo videtur qđ peccet. **S**z
cōtra. potest esse qđ in tali casu ali
quis adhibet diligentia inqrens.
an habere plures p; bendas sit licit
uz. nec inuenit aliquid quod mo
ueat eū ad hoc qđ sit illicituz. ergo
videtur qđ sine peccato poss; plures
p; bendas habere. **I**tem dicendū.
qđ duobus modis aliquis ad pec
catum obligat. **U**no modo facien
do contra legem. vt cum quis for
nicatur. **A**lio modo faciendo con
tra conscientiam. etiā si non sit cō
tra legem. vt si cōscientia dicit ali
cui / qđ leuare vestucam de terra sit
p;ccm mortale. **E**x cōscientia aut ob
ligat aliq; ad peccatū. siue habe
at certam fidē de cōtrario eius qđ
agat. siue etiā habeat opimonez
cū aliqua dubitatōne. id ergo qđ
agitur contra legem semp est ma
lū. nec excusat p hoc qđ non ē con
tra cōscientia. et similiter qđ est cō
tra cōscientia est malū qđuis nō sit
cōtra lege. qđ aut nec contra con
scientiam nec contra legem ē / non
potest esse peccatū. dicendū est er
go. qđ qñ sūt due opimones cōtra
rie de eodē. oportet alterā esse verā
et alteram falsam. **A**ut ergo ille qđ
facit cōtra opimone mgroz. vtpo
te habendo plures p; bendas facit
cōtra verā opimone. et sic cū faciat
contra legem dei / non excusatur a
peccato. quuis non facit contra cō
scientiam. sic em; contra legem dei
facit. **A**ut ergo illa opimio nō est
vera. sed magis contraria quam
iste sequitur. ita qđ vere liceat plu
res p; bendas habere. et sic distin
guendum est. quia aut talis habz
conscientiam de contrario. et sic ite
rum peccat. vtpote contra conscien
tiam faciens quuis non contra le
ge. **A**ut nō habet cōscientia de cō

trario s̄m certitudinem: s̄ tamē in
quādam dubitatōem inducit̄ ex cō
trarietate opinionū. ⁊ sic si manē
te tali dubitatōe plures p̄bendas
habet / periculo se cōmittit. ⁊ sic p̄
culdubio peccat. vtpote magis a
mās b̄nificum tp̄ale / q̄ p̄p̄riam sa
lutem. Aut ex cōtrarijs opinio
bus ī nullā dubitatōem inducit̄.
et sic nō cōmittit se discrimini nec
peccat. Unde patet solutio ad ob
iecta; .xiii. .q.

Ad quartum sic p̄cedit̄. Vi
det̄ q̄ nō om̄e mendaciū
sit p̄c̄m. maius em̄ est ho
micidiū q̄ mendaciū. s̄ homicidi
um p̄ licite fieri / vtpote cum iudex
ocidit latronem. ḡ et mēdaciū.

P̄ter. in sacra scriptura q̄dam lau
dant̄. q̄n̄ t̄n̄ mentiti eē intelligūt̄.
vt obstetrices **Jacob** ⁊ **Judith**. er
go mendaciū nō est semp̄ peccatū

Sed cōtra est q̄d **Auḡ** determi
nat in li. de mendacō. **I**tem dicen
dum. q̄ quicunq̄ aliq̄s actus ha
bet aliquā inordinatōem inseparabi
lit̄ annexā / nunq̄ p̄ b̄n̄ fieri. q̄
ip̄a inordinatō est aliq̄d sup̄fluū
vel diminutū. et ita non p̄ in tali
actu mediū accipi in quo v̄tus cō
sistat. vt p̄ p̄ **Ph̄m̄** in. ij. **E**thi
huiusmodi aut̄ actus est mendaci
um. ad h̄ em̄ inuenta sunt v̄ba vel
voces / vt sint signa intellectuū. vt
dicit̄ in p̄mo p̄heremias. et id̄
q̄n̄ aliquis voce annūciat / q̄d non
habet in mente / q̄d importat̄ noīe
mendaci / ibi ē inordinatō p̄ abu
sum vocis. et ideo cōcedim̄ q̄ mē
daciū semp̄ sit p̄c̄m. **A**d p̄mū
ḡ dicendū. q̄ homicidiū etiā semp̄
p̄c̄m est. q̄ habz inordinatōem in
separabilit̄ annexam. homicidiū em̄
plus importat̄ q̄ occasio hoīs. cō
posita em̄ nomia fr̄q̄nter plus im
portat̄ q̄ cōponētia. importat̄ em̄
homicidiū occasiōem hoīs indebitā.
et ideo homicidiū nunq̄ est licitū /

quīs hoīem occidere aliquā liceat.
Ad sc̄dm̄ dicendum. q̄ (sic dicit
Auḡ in li. de mendacō. et habet̄
in glo. sup̄ illud **Ps̄**. p̄des om̄es q̄
loquūtur mendaciū) dupliciter ali
q̄s laudat̄ in scriptura. **Q**uidam
p̄pter perfectum statum virtutis.
et horum facta ponunt̄ om̄ibz ī ex
emplū. ⁊ de talibz nō loquit̄ q̄ mē
titi sūt. aut si aliqua dixerint que
mendacia vident̄ / s̄m t̄n̄ intentōz
quā ex m̄st̄m̄tu sp̄ūsancti cōcepe
perunt mendacia non sūt. **Q**uidaz
vero laudant̄ p̄pter virtutis incho
lem. et sic in aliquibus mendaciū
legitur laudatū maxime officio
sum. sicut patet de obstetricibus.
non enim commendantur p̄pter h̄
q̄ mentite sunt. s̄ p̄pter misericordiam
ex qua mēdaciū inciderūt. ⁊ sic ap
paret in eis quēdā incholes id ē p̄
fectus v̄tutis non aut̄ p̄fectio;

.xv. .q.
Ad quintū sic p̄cedit̄. Vi
det̄ q̄ non oportz q̄ si ali
q̄s intendat peccare mor
taliter / vt peccat mortaliter. deus
em̄ p̄mor est ad miserandū q̄ ad
p̄mendum. vt habetur in glo. ī
p̄ncipio **P̄iere**. **P̄**ter. si aliquis ī
tendit peccare venialiter / non seq̄
tur q̄ p̄pter hoc venialiter peccat.
ergo non oportet. q̄ qui intendit
peccare mortaliter / q̄ peccet morta
liter. **S**ed contra. quicunq̄ intē
dit peccare mortaliter facit contra
conscientiam. sed om̄is talis pec
cat mortaliter. ergo ⁊ c̄. **I**tem dicen
dū. q̄ improp̄e dicit̄ q̄ aliq̄s īten
dit mortalit̄ vel venialit̄ peccare.
malū em̄ ē p̄t̄ intentōem et volū
tatē. vt **Dionys**. dicit. iij. ca de di
no. s̄ aliquis ītendit facere aliq̄d.
quod credit esse peccatum morta
le. et ex h̄ dicitur q̄ intendit pecca
re mortaliter. p̄dicta ergo que
stio nihil aliud querit / nisi quare
aliq̄s credens esse peccatum mor /

tale quod facit peccat mortaliter: non enim est necesse quod sit veniale si creditur veniale esse: utpote si credit fornicationem esse peccatum veniale. cuius questionis defacili patet responsio. quod cum conscientia (etiam erronea) habeat vim ligandi: ex hoc ipso quod contra conscientiam facit mortaliter peccat. Error autem conscientie quicquid habet vim absolvendi siue excusandi: quoniam scilicet procedit ex ignorantia eius quod aliquis scire non possit: vel scire non tenet. et in tali casu: quicquid factum de se sit mortale: tamen intendens peccare venialiter peccat venialiter. sic si aliquis intendens accedere ad uxorem suam causa delectationis: et ita intendit peccare venialiter: si alia ei supponeretur eo nesciente nihilominus peccaret venialiter. quoniam hoc error conscientie non habet vim excusandi vel absolvendi: quoniam scilicet ipse error peccatum est: ut cum procedit ex ignorantia eius quod quod scire potest et tenet. sic si crederet fornicationem simpliciter simpliciter esse peccatum veniale: et tunc quicquid crederet peccare venialiter: non tamen peccat venialiter sed mortaliter. Et per hoc patet solutio ad obiecta;

Deinde queritur de his que pertinent ad penam et gloriam. Et primo de his que pertinent ad penam. Secundo de his que pertinent ad gloriam. Circa penam autem queritur primo de pena spirituali. Secundo de pena corporali damnatorum. Circa primum queruntur duo. Primo utrum damnati videant gloriam sanctorum: maxime post diem iudicii. Secundo utrum damnati velint suos propinquos esse damnatos; .xvi. .q.

Ad primum sic proceditur. Dicitur quod damnati post diem iudicii videant gloriam sanctorum. sic se enim habet gloria ad miseriam: ita miseria ad gloriam: sed de perfectione glorie sanctorum est: ut videant miseriam damnatorum: ut

habetur **Esaię vii. E**gredientes et videbunt cadavera impiorum. 8º et de perfectione miserie damnatorum est: ut videant gloriam sanctorum. et sic etiam post diem iudicii quoniam erunt in perfecta miseria: damnati videbunt gloriam sanctorum. **¶** Preterea post diem iudicii nulla afflictio a damnatis subtrahetur: sed quia affligentur damnati de hoc quod vident gloriam sanctorum. sicut in illud **Esaię. xxvi. Videant et confundantur zelantes populi. 8º** et post diem iudicii gloriam sanctorum videbunt. **¶** Sed contra omnis delectatio omnis materia damnatis post diem iudicii subtrahetur: sed videre sanctorum gloriam est quedam delectationis materia. 8º tali visione damnati post mortem et diem iudicii carebunt. **¶** Respondens quod videre sanctorum gloriam dupliciter contingit. Uno modo ut capiat quod sit ipsa gloria: et qualis: et quanta: et sic nullus potest videre gloriam nisi qui est in gloria: superat enim et desiderium: et intellectum eorum qui eam non experiuntur: hoc enim est manna absconditum: et nomen novum scriptum in calculo: quod nemo scit nisi qui accipit: ut habetur **Apoca. ii. Alio modo contingit videre gloriam beatorum: ut videantur ipsi esse bene in quadam gloria inenarrabili: et excedenti intellectu. et sic damnati ante diem iudicii vident gloriam sanctorum: non autem post diem iudicii. eo quod tunc penitus erunt a consortio sanctorum alienati: utpote qui iam ad summam miserie pervenerunt: et ideo nec etiam visione sanctorum digni habentur: nam videns aliquod consortium habet cum eo quod videt. **¶** Ad primum ergo dicendum: quod videre miseriam damnatorum erit factis omnino ad gloriam: gaudebunt enim de dei iusticia: et de sua evasione. sicut in illud **Ps. Letabitur iustus cum viderit vindictam. sed videre san-****

etorum gloriam aliquid perfectio in
portat qua post diem iudicii dam-
nati puniuntur. **A**d secundum dicē-
dum. quod damnati in inferno exi-
tes post diem iudicii memores erunt glo-
rie sanctorum. quia ante iudicium et iu-
dicio viderant. et sic cognoscēt eos
esse in maxima gloria. quibus non vi-
deant ipsos esse beatos. nec eorum glori-
am. et ita in invidia torquebuntur.
et sic afflictio que in eis nunc est ex ta-
li visione. manebit visione sublata.
de quo etiam magis dolebunt. viden-
tes se et sanctorum visione indignos re-
putatos. **A**d id vero quod in contra-
rium obiebat dicendum. quod videre san-
ctorum gloriam non est materia delecta-
tionis. nisi secundum primum modum videatur.
qualiter nec etiam ante iudicium a da-
natis videtur. scilicet non autem modo videre et
non habere. est magis afflictio causa
propter invidiam. xvij. .q.

Hoc secundum sic procedit. Vide-
tur quod damnati non vellet
suos propinquos esse danna-
tos. dicit enim Luca. xvi. quod dives in
inferno damnatus petebat Lazarum
mitti ad fratres suos. ut testaretur
illis ne veniret in locum tormentorum.
petitio autem est voluntatis designa-
tio. ergo damnati non volunt suos propin-
quos damnari. **S**ed contra est quod
(sup illud Esaię. Surrexerunt de so-
litis suis) dicit gloria. solacium est da-
natis socios habere super miserie. ergo ipsi
vellet omnes esse damnatos. **I**tem di-
cendum. quod vicia spiritualia in damnatis
confirmantur. quod figuratur Ezechiel
xxij. ubi dicitur de impijs. quod cum armis
suis ad infernum descendunt. Et ideo
in eis perfecta invidia est. ad quam
pertinet dolere de bono alterius. quod
ipse non habet. et sic etiam ipse vellet
omnes pati malum quod ipse patitur.
liberari autem a malo quoddam bo-
num est. **Q**ue quidem invidia in alijs
quibus etiam in hac vita inuale-
scit. ut suis propinquissimis inuide-

ant de bonis que ipsi non habent.
Unde multo amplius damnati in
vidia stimulantur vellet propinquos su-
os cum omnibus alijs esse damnatos.
et dolebunt si sciunt aliquis esse salva-
tos. sed tamen si non omnes debent damna-
ri. sed aliqui saluari. malunt suos pro-
propinquos quam alios a damnatione li-
berari. quod in hoc etiam invidia torque-
buntur si videant alios saluari et su-
os damnari. et per hunc modum di-
ues damnatus nolebat suorum danna-
tionem. **E**t per hoc patet responsio
ad obiecta. xvij. .q.

Quod de pena cor-
porali damnatorum. utrum scilicet sit
ibi tamen pena ignis. vel etiam
pena aque. **E**t videtur quod sic. per id quod
habetur Job. xiiij. Impij transibunt
de aquis nivium ad calorem nivium.
Sed contra. omnis delectatio et refrige-
rum damnatis auferitur. sed non potest
esse sine quodam refrigerio. quod quod
afflictus calore. ad frigus transe-
at aque. vel econverso. ergo talis pen-
narum alternatio non erit in damna-
tis. **I**tem dicendum. quod sic dicit Basilius
exponens id psalmi. Vox domini decidit
flamma ignis. In fine mundi ignis
dividetur. et alia elementa. et que
quod est in eis pulchrum et clarum. manebit
superius ad gloriam electorum. quod vero in
eis fetulentum et penosum est descendet ad
infernum ad penam damnatorum. et ita
fex totius creature ad infernum colli-
getur. et erit damnatis in penam. et non
solum patientur penam ignis. **I**ustus
enim est ut qui creatorem offenderunt. ut
ab omni creatura puniantur. ut dicitur
Sapientie. v. Quod orbis terrarum pugna-
bit contra sensatos. **A**d illud ve-
ro quod in contrarium obiebat di-
cendum. quod ex huiusmodi varietate
penarum nullum erit in damna-
tis refrigerium. ignis enim et aqua et
huiusmodi non agunt in corpora da-
natorum actione nature ita quod re-
linquant suas qualitates in corporis

ribz damnatoruz fm esse nature .
 sic ignis relinquit calore in lignis
 que facit esse calida . alioqn cu con
 traria non pnt simul esse in eodez /
 oporteret corpa damnatoruz suas q
 litates pdere . et sic tnsmutata na
 tura organoz / fieret pena min9
 sensibilis . s3 agunt in corpa dāna
 toz actōne spūali impmēdo suas
 qlitates in corpibus damnatoruz
 fm esse spūale p modum quo spe
 cies coloruz sunt in aere et pupilla .
 non qz ita fiūt colorata . Vnde cor
 pora damnatoruz sentiūt afflictōez
 ignis sine hoc qz ouertant in ma
 teriaz ignis . et ideo varietates pe
 narum nō faciūt in eis aliqd refri
 geriaz . Refrigeriū em nūc ex alte
 ratōne penaz pueniēs / causatur
 ex tnsmutatōe nature inqntū per
 frigus aque supfluitas calefactō
 nis remittit . 7 sic ad mediū venit .
 qd est delectabile ;

DEmde querit de gloria be
 atoruz . Et circa hoc querū
 tur duo . Primo utz bea
 titudo sanctoruz p puz consistat in in
 tellectu qz i affectu vel ecōiūso . Se
 cūdo utz p puz beati ferant ad vi
 dendum humanitatem christi . qz
 eius diuinitatem ; . xix . . q .

HPrimum sic pcedit . Di
 det qz beatitudo sanctorū
 pcpue consistat i intellectu
 Sic em dicit Aug9 . x . cōfessi . Bea
 titudo est gaudiū de vitate . s3 veri
 tas ptinet ad intellectum . ergo et
 beatitudo . ¶ Dicit Joannis . xvij .
 dicit . hec est vita eterna vt cogno
 scant te rex deum et quē misisti ie
 sum christū . cognitio aut ad intel
 lectū ptinet . g° et vita bfa siue bfi
 tudo . ¶ Dicit Aug9 . dicit i pmo de
 trim . qz visio est tota merces . mer
 ces aut est bfitudo . g° ptinet pnci
 paliter ad visionē intellect9 . ¶ S3
 con . pmiū rndet merito . s3 merituz
 pcpue consistit in voluntate . g° bfitu

do que est pmiū ¶ s3 dicendū qz
 felicitas siue bfitudo / in opatōne
 consistit . et in habitu . vt p hūs p
 bat in pmo Ethi . Vn bfitudo ho
 mis pt compari ad aliquā poten
 tiam aīme duplr . Vno mō sic ob
 iectum potentie . et sic bfitudo pcp
 cipue compat ad voluntatem . no
 miat em bfitudo vltimū finem ho
 mis . et sūmuz bonū ipi9 . finis aut
 et bonum sūt obiectum volūtatis .
 Alio modo sic actus ad potentiā .
 et sic bfitudo originaliter et sbaliē
 consistit in actu intellectus . for mali
 ter aut et completiue in actu volū
 tatis . qz impossibile est ipm actuz
 voluntatis esse vltimum finem ho
 mims . Vltimus enim finis homi
 nis est id quod ē pmo desideratū .
 non aut potest esse / qz pmo volitū
 sit actus voluntatis . puz emz est
 potentiam ferri in aliquod obie
 ctum / qz qz ferat sup actum suuz .
 puz em intelligitur actus alicui9
 potentie qz reflexio eius sup actuz
 illum . actus aut termiat ad obie
 ctum . et ita quelibz potentia puz
 fertur in obiectū qz in actū suum .
 sicut visus puz videt colorem . qz
 videat se videre colorem . Et ita vo
 luntas etiam prius vult aliquod
 bonum / qm velit se velle . 7 sic act9
 voluntatis nō potest esse pmo vo
 litum . et per cōsequens nec vltim9
 finis . sed quodcumqz aliud bonum
 exterius desideratum / est quasi fi
 nis . et ille actus videt esse nobis
 quasi finis interior . quo pmo per
 fecte attingim9 ad ipsum . sicut di
 cimus qz comestio est finis et bea
 titudo eius / qui ponit finem suum
 cibum . et possessio eius / qui ponit
 finem suum pecuniam . Ifinis autē
 nostri desiderii deus est . vnde act9
 quo pmo ei coniungimur est ori
 ginaliter et substantialiter nostra
 beatitudo . pmo aut deo cōiungimur
 p actū intellect9 . et ideo ipa dei vi

fio que est actus intellectus / e sba
liter et originaliter nra bñtudo. s
qz hec opatio pfectissima e / et ob
iectu ouemetissimu / ideo sequitur
maxima delectatio. que quidez de
corat ipam opatõem z pficit eaz.
sic pulchritudo iuuentute. vt dicit
Phūs in .x. Ethicoz. Nñ ipa de
lectatõ que voluntatis est e forma
liter complēs bñtudine. z ita bñ
tudinis vltimę origo / est in visio
ne. cõplementu aut in fruitõne.

Tres gº pme ratões cõcedẽde sũt.
qz s ondund. qz bñtudo sbafr osi
stit in actu intellectus. ¶ Ad id bo
qd in contrariu obñat dicendu. qz
meritu osistit in agendo. pmiũ in
recipiendo. actio autē pmo ptinet
ad volũtatez. eo qz ipa mouet om
nes alias vires. sed receptio pmo
ptinet ad intellectu. vnde pmiũ p
prius attribuit intellectu. meri
tum aut volũtati. .xx. .q.

H scdm sic pcedit. Videf
qz beati in gloria pus ferã
tur ad cõtemplandã chri
sti dimitatem / qz eius hũamitatẽ.
altissimo em̄ statui altissim⁹ act⁹
pmo et pncipaliter competit. s be
ati sũt in statu beatissimo. cũ ergo
actus intellectus qui est potentia
altissima / cui⁹ est ferri in deum / sit
actus nobilissimus / videtur qz hic
actus pmo bñtis competat. vt deũ
cõtemplent. ¶ Pre. s ad impfecti
onẽ vie ptinet. qz oportet nos ab
inferioribz ad supiora cõtemplan
da cõscẽdere. s i bñtis erit pfectõ cõ
ria impfectõie vie. gº ipi ecõuerso
p pus altiora cõtemplabũt. et sic
pmo chrisi dimitatẽ qz eius hũa
mitatem. ¶ Sed cõtra. ad extremũ
non puenit nisi p mediũ. sed me
diũ inter deũ et hoĩem est chrisi
hũamitas. pme ad Timo. ij. me
diator dei et hoĩm chrisus iesus.
ergo sancti non puenient ad pfe
ctõnem dimitatis chrisi. nisi pus

cõtemplando hũamitatem eius.

Rñdeo dicenduz. qz vnusqz pus
desiderat regulã opis qz sm regu
lam opet. bñi aut / deo adeo sũt cõ
iuncti. vt ipẽ eis sit ratõ cogmitio
nis et opis (aliter em̄ actus beati
tudinis p alias cogmitiões z ope
ratõnes sanctorum impediretur)
et ideo id ad qd primo beati inten
dunt / est ipẽ deus. z ipse habz me
diũ cuiuslibet cogmitiõis et regu
lam cuiuslibet opatiõis. z sic per
pus cõtemplantur chrisi deita
tem qz eius hũamitatem. in vtraqz
tũ cõtemplatõne delectatõem in
ueniũt. vñ dr Joannis. x. ¶ Ingre
dientur scz beati ad cõtemplan
dum diuinitatem chrisi. z egredi
entur ad cõtemplanduz eius hu
mamitatem. et vtrõiqz pascua in
uenient id e delectatõnem. vt po
nitur in libro de spiritu et anima.

¶ Duas ergo pmas ratõnes con
cedimus. ¶ Ad illud vero quod in
contrariu obñatur dicendu. qz ra
tio illa pcedit quantum ad statuz
vie. i qua nõdum sumus deo pfe
cte coniuncti. sed oportet nos ad
deum per chrisum ascendere. sed
cum iam deo in beatitudine coniu
cti erimus / p pus intendem⁹ chri
sti dimitati qz hũamitati.

Quodlibetum septimum.
¶ Rra sunt quesita. Pri
mo quedã ptinẽtia ad
spirituales substãtias.
Secõdo qdã pertinentia
ad sacramentũ altaris
Tercio qdã ptinẽtia ad corpa dã
natorum. ¶ Circa substãtias spi
rituales querebat pmo de cogmi
tõne eaz. Secõdo de fruitõne aĩe chri
sti tpe passiomis. Tercio s plurali
tate i substãtĩs spũalibz iuenta
¶ Circa pmiũ qrebant qttuor. Pno
vtruz aliqs intellectu creat⁹ possit
immediate dñam eẽtiã videre.
Secõdo vtruz intellectus creatus pos